

Spela på Galopp!

HUR RÄKNAR DU UT
ETT EGET HANDICAP?

TEXT GEIR STABELL/WWW.GLOBEFORM.COM FOTO JON FRANKLIN

– DEL 6

Vi har tidigare i Spelskolan pratat om handicaptal, handicaplopp, och åldersvikttabeller. Alla seriösa galoppspelare studerar handicaptal varje tävlingsdag. Handicaptalen berättar mycket om hästarnas kapacitet och hur deras form har utvecklats sig.

Men alla studerar ju samma tal...

Kan man verkligen räkna fram sina egna handicap, kanske med ännu bättre tal och därmed skaffa sig en fördel?

Visst kan man det – bara man tar sig tid.

Att räkna ut form och sätta upp en handicapranking är något som alla kan lära sig.

Tro inte på alla som säger att man måste vara en avancerad matematiker för att klara det. Jag var själv en eländig elev i matematik och har inte blivit bättre med åren. Men jag har försörjt mig som handicaper.

Det finns säkert matematiska formler som man kan använda sig av, men de kan vara lika farliga som nyttiga. Handicapers som använder sig av sådana formler och dataprogram, jobbar säkert snabbt men det slutar ofta med handicaptal som inte stämmer.

VARFÖR? För att de glömmer vad handicap av hästar egentligen går ut på.

Det hela går ut på att värdera hästens prestationer. Något man bara kan uppnå då man förstår galopphestarna, har förmågan att "läsa lopp" och inte minst lärt sig att verkligen se hästarna. Det finns det ingen dator som kan – ibland är det bra att tänka långsamt...

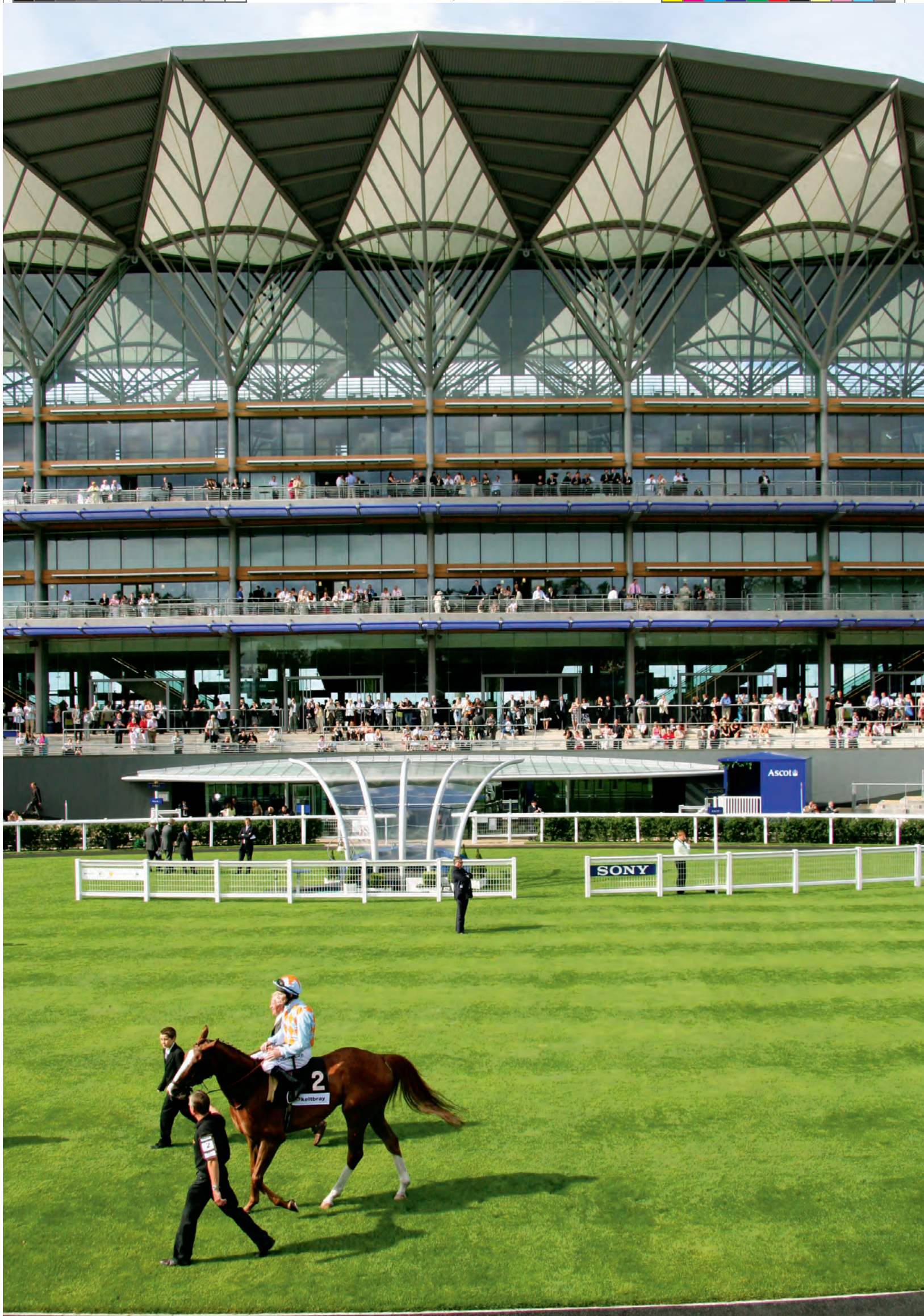
KAN ALLA LÄRA SIG DET HÄR? Svaret är, visst kan man det, bara man är intresserad. Och det är du annars hade du inte läst dessa rader.

HÄR KOMMER LITE RÅD OCH TIPS som förhoppningsvis kommer att öka intresset ytterligare – och kanske till och med få dig till att sätta dina egna handicap. Något som är väldigt fascinerande.

OBS!

Det finns inget som hindrar att man använder tekniska hjälpmedel när man ska handicap hästarna i ett lopp, men din egen bedömning är fortfarande det viktigaste redskapet och det kan inte ersättas.

Därför måste du se loppet du skall räkna formtal på – alla fall på TV/video, men alla

helst "in the flesh". I England heter det "there is no substitute for being at the races".

Om en häst vinner ett 1600 meter långt lopp med två längder, säger vi att det motsvarar 2 kg på handicapskalan. Detta har över 100 års forskning visat och de allra flesta är eniga om att det stämmer bra. Men om du ser loppet själv och vet att hästen vann lätt, samtidigt som andra och tredjehästen kämpar jämnt, huvud, huvud och blir ridna för fullt, kommer du att värdera styrkeförhållandet på ett annat sätt. Kanske kommer du säga att vinnaren hade kunnat prestera en extra längd. Att den kunde vunnit med tre längder. I så fall sätter du upp en differens på 3 kg. En handicaper som bara ser resultatet på pappret kommer därför använda 2 kg och det blir fel.

Men var försiktig med att ge vinnaren "extra längder". Ofta tror man att en häst som vinner lätt med ett par längder, kunde ha vunnit med fyra, kanske till och med fem längder. Oftast är detta en felvärdering. Jag lägger ibland på upp till ett par längder vid tillfällen när hästen vinner extremt lätt, men väldigt sällan mer. Om jag tror att hästen kanske ändå var mer överlägsen sätter jag hellre ett plus efter handicaptalet.

Här är vi inne på en viktig faktor som en

"Det finns säkert matematiska formler som man kan använda sig av, men de kan vara lika farliga som nyttiga"

privat handicaper och spelare kan använda till sin fördel, en faktor som inte visas i officiella formtalen i programmet. Den officiella handicaperen har säkert också ett plus framför många hästar i sina listor, men detta syns inte i programmet. Som alla med lite erfarenhet vet, är "80+" klart bättre än bara "80". Man kan till och med säga att "78+" är bättre än bara "80". Konsten i att använda handicaptal är att utläsa från formen vilka hästar som kommer att förbättra sig, speciellt när man spelar i handicaplopp, där

alla hästarna ska ha en teoretisk chans att vinna, baserat på tidigare visad form.

ATT KOMMA I GÅNG

Bästa sättet att börja sin egen handicap-ranking är att börja med officiella handicaptalen som man hittar i programmen och på internet (www.galoppssport.se).

För att bli en bra handicaper bör du koncentrera dig på en kategori. Ta hästarna i en kategori du gillar, antingen det är sprinters, milers eller stayers eller rätt och slätt treårningar. Den officiella handicaperen i Skandinavien, Pam Cordrey, jobbar heltid med detta. Hon har många års erfarenhet och en total översikt, men hon måste också sätta handicap på alla lopp och kan inte specialisera sig. Det kan du, men du har inte lika mycket tid så därför är det förnuftigast att jobba med bara en kategori hästar. Så småningom kommer du att få mer kunskap och information om till exempel milers än Pam Cordrey har – helt enkelt för att du följer dessa hästar speciellt.

EN LÄNGD ÄR INTE ALLTID EN LÄNGD

När man handicapar de fyra, fem första över mål är det ganska enkelt och "straightforward". Längdvärdena är relativt absoluta.

Låt oss säga att vi har ett 1600 meters lopp där de tre första över mål har samma ridvikt och att det skiljer en längd mellan dem, därefter är det större avstånd ned till fjärde- och femtehästen.

Resultatet ser ut så här:

- 1 – African Air – 58kg
- 2 – Betting Buddy – 58kg
- 3 – Catch Catch Catch – 58kg
- 4 – Danish Dynamite – 58kg
- 5 – Expensive Eddie – 58kg

Man kommer fram till att African Air löpte upp till sitt formtal (handicaptal) 80. Därmed får man Betting Buddy på 79 och Catch Catch Catch på 78. Det skiljde 1 längd mellan första- och andra och 1 längd, mellan andra- och tredje, **alltså var viktskillnaden 2 x 1 kg mellan dessa hästar.**

Men efter de tre första skiljer det 5 längder ner till fjärdehästen Danish Dynamite som dessutom passerade mål 6 längder före femte hästen, Expensive Eddie. Dessa gick också med 58 kg.

Det naturliga kan tyckas vara att sätta 73 på Danish Dynamite för att han var 5 längder bakom Catch Catch Catch (78-5=73). Men att sätta 73 på den här hästen kommer inte att ge en korrekt bild av styrkeförhållandet mellan Danish Dynamite och det tre bästa hästarna i loppet, för han var hela 6 längder före femte hästen Expensive Eddie.

Ryttaren på Danish Dynamite red antagligen inte för fullt i avslutningen av loppet, för att han visste att han inte hade något hot bakom sig och därmed avslutade denna häst loppet långsammare än han kunde ha gjort.

Det är rimligt att anta att han kunde varit 1 längd närmare mål. Så på ett sådant här tillfälle hade jag satt handicaptet till 74 (78-4=74), och i stora fält sätter jag ofta samma tal på hästarna som kommer på de sista platserna. Ryttarna på hästar som slutar som 9, 10, 11 kanske 12:e plats har vanligtvis tagit upp sina hästar innan mål och det är därför ren tillfällighet vilken av dessa som passerar mål näst sist, sist o s v.

// Handicaper som använder sig av dataprogram kommer att få olika tal på sådana hästar, oavsett om de i verkligheten var lika bra (eller dåliga, om du vill...). När man jobbar med handicaptal är det viktigt att alltid tänka på att talen ska reflektera ditt intryck av hästens klass.

SYSTEMATISK OCH UPPDATERAT

Gör en alfabetisk lista över hästarna du räknar formtal på och för alltid in talen efter varje tävlingsdag, på så sätt kan du snabbt se tillbaka på tidigare värderingar av varje häst, oavsett om senaste start var för sju dagar sedan eller sju veckor sedan. Att räkna på lopp som gick för länge sedan är aldrig en bra lösning. Någon gång händer det att man kompletterar tidigare arbete, men handicaptal kommer alltid att vara bäst om du räknar ut och för in dom på din lista (eller databas) direkt efter att du sett loppet. När allt är färskt i minne.

JUSTERINGER AV TALEN

En del av de handicap du sätter på loppet efter tävlingsdagen kommer naturligtvis att behöva justeras antingen upp eller ner. Nästa gång hästar från det här loppet startar, kommer du att få en bättre kontroll på formen och mer kunskap om hästarna, som kan göra att du behöver ändra. Det är också viktigt att ta reda på om enskilda "nyckelhästar" i ett lopp, fått en skada eller varit sjuka efter loppet.

Låt oss anta att du baserat dina formtal i ett lopp runt en speciell häst som har visat en jämn form och till exempel kommer på fjärde plats. Du förutsätter att den gjorde sitt bästa. Men efter ett par dagar läser du att den var sjuk efter loppet eller kanske till och med halt. Därmed är det sannolikt att den inte visade sin bästa form i just detta lopp. Vid sådana här tillfällen bör du kanske justera ner talen för att komma så nära sanningen som möjligt om loppets klass.

Motsatt förhållande gäller i de lopp som du har räknat som senare "producerar många vinnare". Det vill säga lopp som hade flera platshästar som vann direkt i nästa start. När detta händer kan du justera upp dina formtal. I England säger man ofta att "the race worked out well", medan amerikanerna, knappa och effektiva som dom är, helt enkelt kallar ett sådant lopp för "a key race".

LÄNGDVÄRDEN – STANDARD

Vid uträkning av handicaptal har vi en standardtabell för kilovärde per längd över olika distanser. Tabellen här under visar längdvärde för lopp på lätt, god eller mjuk bana.

900 – 1300 meter	1 längd = 1,5 kg
1400 – 2100 meter	1 längd = 1,00 kg
2200 – 2600 meter	1 längd = 0,75 kg
2700 meter plus	1 längd = 0,5 kg

I enkla sprintlopp över 900 och 1000 meter, på snabb bana, bör man använda 2 kg per längd.

"Lopp med lågt tempo i början eller "dålig pace" som man ofta kallar det, kan skapa problem för en som ska göra bra handicaptal"

I lopp på tung bana kan längdvärdena bli mindre, för att alla distanser blir då mer krävande. 2000 meter långa lopp på tung gräs-bana, kan med fördel ges ett längdvärde på 0,75 kg som om loppet var 2200 eller 2400 meter.

Lopp med lågt tempo i början eller "dålig pace" som man ofta kallar det, kan skapa problem för en som ska göra bra handicaptal. Om ett lopp över 2400 meter går sakta första 1400, för att sedan få en markant tempoökning sista 800, få man lägga in detta i värderingen. Ett sådant lopp bör behandlas som om det gick över 2000 meter eller kortare. Alltså använder man längdvärdet 1,0 kg inte 0,75 kg som skulle varit aktuellt om loppet hade haft en bra "pace".

ÅLDERSVIKTER

Vid uträkning av formtal/handicap kommer naturligtvis åldersvikttabellen in i bilden. Åldersvikterna visar till exempel hur "långt bakom" treåringarna är de äldre hästarna, uttryckt i kilo. Kom alltid ihåg att när treåringar startar mot äldre hästar, bör du ta fram åldersvikttabellen för att justera ridvikterna.

Vad betyder detta?

Helt enkelt: Låt oss anta att en treåring skall starta mot äldre hästar i ett lopp och åldersvikttabellen visar 3 kg skillnad mellan treåringar och äldre hästar över den här distansen på den här tiden av året. Vår treåring heter This Is All Easy och han ska ha 55 kg på ryggen. Innan du jämför dina formtal och ridvikter ska du lägga på 3 kg på This Is All Easy vikt. Du låtsas med andra ord som om han har 58 kg.

SE FRAMÅT

En bra metod att använda är att notera formtalet på hästen du precis har sett tävla men också notera vilket formtal den här hästen kan springa på till nästa start. Gör detta till en regel för det handicaptalet kommer att fungera som god kontroll på dig själv, nästa gång hästen ska starta. När du läser programmet till ett lopp kommer det att vara svårt att inte ha favoriter och hästar som du inte gillar lika mycket. Här kommer handicaptalet in som en korrigerande faktor och talen som du satt upp visar vad du tidigare trodde hästen kunde prestera i nästa start, det blir som en dubbel koll.

Låt oss ta ett snabbt och enkelt exempel. Vi använder bara två hästar.

"Walk My Way" har visat dessa formtal i sina fyra senaste starter, läst från vänster:

85 - 78 - 70 - 68 (75)

"Take On Me" har visat dessa formtal i sina fyra senaste starter:

85 - 71 - 77 - 80 (85)

Båda dessa hästar har presterat 85 men

ingen av dom har visat detta formtal i något av sina tre senaste starter. Walk My Way har en sjunkande formkurva, medan Take On Me har en formkurva som stiger.

Talen i parentes visar vad jag har tippat att dessa hästar kan klara nästa gång och detta är tips har jag satt upp efter deras senaste lopp, utan att veta något om vilka hästar de kommer att möta i sin nästa start.

För Walk My Way har jag tippat att denna häst max kan löpa upp till 75 nästa gång. Den har varit god för 85 när den var som bäst, men de tre senaste prestationerna (78-70-68) tyder på att den här hästen är på väg ner i form, antingen orsaken är fysisk eller psykisk (vanligt vis en kombination av bägge delarna). En av mina regler är att vara positiv i mina värderingar av hästarna och även om jag misstänker att Walk My Way inte kommer till att prestera stort bättre än 70 i nästa start, sätter jag 75 – går han bättre än det blir jag överraskad. Det är viktigt att behandla alla hästar likadant. Är du positiv, det vill säga lite snäll mot en häst, får du vara det med alla.

Take On Me har en stigande kurva, den har visat 85 som bäst och med talen 71-77-80 i de tre sista starterna finns det ingen

anledning till att den inte kan klara 85 nästa gång. Det är till och med ganska troligt. Därför har jag alltså satt upp 85 efter handicaptalet för den här hästen.

Här är det med andra ord en fråga om att kommunicera med sig själv. Genom att sätta upp sådana handicaptal som en "hint" om vad som ska ske i framtiden har du en referens till hur du värderade hästen senast du såg den. Genom att se på talet nu innan nästa lopp, etablerar du en relation mellan vad du tyckte då och vad du tycker nu. Värderingen du ska göra nu påverkas av många nya faktorer medan den du gjorde senast hästen startade bara påverkades av faktorer just den dagen.

// Det är precis det formtal eller handicap går ut på. Det säger dig vad varje enskild prestation blir värderad till, uttryckt i siffror och kommer in som en viktig del av din värdering av loppet som ska gå i dag.

Verkar det enkelt? Kanske inte, men intressanta saker är sällan det ...

